

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

71. ÅRGANG

3. OKTOBER 1959

A V I N N H O L D E T :
ARBEIDERPRESTENE PÅ NY - HONG-KONG. VERDENS MEST
OVERFYLTE FLYKTNINGESENTRUM - KAPELL AV SKRAPMA-
TERIALE PÅ ORKNØYENE - DRISTIG KIRKEBYGG I FRANK-
RIKE - BLIKK PÅ TIDEN - SKAPELSEN OG SYNDEFALLET I -
UTKLIPP - RIKHOLDIG UTENLANDSNYTT

NR
19

NESTE NUMMER UTKOMMER 17. OKTOBER 1959.

R.I.P.

Vår kjære søster
THERESE KNUDSEN

hensov i Herren den 17. september
og ble gravlagt 22. september.

Den avdøde anbefales til de tro-
endes forbønn.

ST. JOSEPHSSØSTRENE.

KONTINGENT utestår fremdeles.
Portoen er dyr — la oss få slippe
å sende ut enda et innbetalings-
kort. Så slipper De å betale mer
enn kr. 18,— for hele året.

St. Olavs eksp.,
Akersvn. 5, Oslo
Postgiro nr. 15 986

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josaphs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Tromsø
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	
St. Franciskusøstre- nes Moderhus	
Øyenklinikken	} Trondheim
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Hammer- fest
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	} Hønefoss
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia kirke	} Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Tromsø
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	} Trondheim
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Trondheim
St. Olavs Kirke, Bispegården	

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

NORGES KATOLSK
KVINNEFORBUND

minner sine medlemmer om messen og
felleskommunionen på Birgittadagen, den
8. oktober. Messen fremføres for kvin-
nens samarbeide i Norden.

I Oslo leses messen i St. Olavs kirke
kl. 8 morgen.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Søndag 4. oktober: Felleskommunion.
Onsdag 7. oktober, rosenkransfesten:
Medlemmene tar del i rosenkransan-
dakten i St. Olavs kirke kl. 19.
Deretter samvær i foreningslokalet.
PAKKEAUKSJON.
Damene bes om å bringe med en
pakke.

ST. FRANCISKUS III ORDEN

har møte fredag 9. oktober kl. 19 i St.
Hallvards kirke, Oslo.
Etterpå selskapielig samvær i forenings-
lokalet, Urtegangen 29...

OSLO KATOLSK MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
Akersv. 5, Oslo.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO,

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68, kontortid
kl. 12-13 alle hverdager unntatt lørdag.
Franciskushjelpens lege, dr. Margrethe
Wehn, treffes etter avtale i telefon
56 60 78 onsdag kl. 18-19.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9 III
Tlf. 14 339

Katolsk opplysnings-
og lesesentrum.

Åpent alle hverdager
kl. 9.30—13, 17—21.
Lørdag kl. 9.30—13.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 4. OKTOBER (20. s. etter
Pinse): Ep. Efes. 5, 15—21. Ev. Joh.
4, 46—53. — Frans av Assisi, bekj.
Mandag: Ferialdag. Tirsdag: Bruno, bekj.
Onsdag: Rosenkransfesten. Ep. Ordspr.
8, 22—24 og 32—35. Ev. Luk. 1, 26—
38. Torsdag: Birgitta, enke. Fredag: Jo-
hannes Leonardi, bekj. Lørdag: Marias
lørdagsmesse.

SØNDAG 11. OKTOBER (21. s. etter
Pinse): Marias morsverdighet. Ep. Sirak
24, 23—31. Ev. Luk. 2, 43—51. Man-
dag: Ferialdag. Tirsdag: Edvard, konge,
bekj. Onsdag Callistus I, pave, mart.
Torsdag: Teresia, jomfru. Fredag: Ala-
vig, enke. Lørdag: Margrethe Marie Ma-
coque, jomfru.

SØNDAG 18. OKTOBER (22. s. etter
Pinse): Lukas, evangelist. Ep. 2. Kor. 8,
16—24. Ev. Luk. 10, 1—9.

**GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER
I KATOLSK KIRKE OG KAPELLER I NORGE**

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 5. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	8.30	9.45 m. eng. pr.
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680686	8.30	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 442324	8.15	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 558121	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 832019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke Torvgaten 113, tlf. 23751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 51650	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.45
STABEKK: Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvards kapell, tlf. 849028 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 119 49	—	10.45
St. Olavs kapell	8.00	—

TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:

TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd. tlf. 21214	8.30	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20220	6.00	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sanniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00

DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:

TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegrd. tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	—	10.30
HARSTAD: St. Sanniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. teol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86

ARBEIDER- PRESTENE PÅ NY

En note fra det Hellige Officium til de kirkelige myndigheter i Frankrike har på ny bragt arbeiderprest-institusjonen i søkelyset.

Det var i løpet av krigsårene denne institusjonen ble til. Boken «La France, pays de mission?» (Frankrike, et misjonsland?) som kom i 1943, var med til å gi det direkte støtet til den. Denne boken konstaterte nøkternt at Kirken ikke lenger hadde noen muligheter for å nå arbeiderbefolkningen i de store industrisentra; ikke bare var fordommene mot Kirken blant arbeiderne gjennom generasjoner blitt alt for rotfestet til at en prest overhodet kunne bli hørt; men selve det sprog han talte, den forestillingsverden han beveget seg i, var uhjelpelig fremmed for dem. Det var da idéen om «arbeiderprester» fødtes: Prester som skulle lære å kjenne arbeidernes kår og dermed deres mentalitet *innenfra*; og samtidig ved sin konkrete innsats gjøre det klart at Kirken aldeles ikke støttet seg på kapitalen.

Tiltaket betydde for såvidt ikke noe annet enn en ny realisering av det urgamle misjonærprinsippet, — at forkynneren lærer folkets sprog og seder før han kommer med sitt budskap, og at så lenge han ikke kan vise sitt budskap i gjerning, betyr hans ord lite. Men saken ble komplisert i det øyeblikk en rekke av arbeiderprestene begynte å bli politisk engasjert, til dels skulder ved skulder med kommunistene. Under marxistisk påvirkning begynte ikke få av dem å anse sin egentlige forkynnervirksomhet som en sekundær oppgave; arbeidet for en jordisk rettferdighet ble i virkeligheten det eneste aktuelle mål. Disse politiserende prestene endte da med å kompromittere hele foretaket.

Denne tingenes tilstand fikk nemlig Roma til i 1953 å forlange at arbeidermisjonen ble reorganisert på helt ny basis. Prester som tok heldagsarbeid på fabrikk ble ikke mer tolerert; for at de skulle få den fornødne tid til bønn, studier og forkynnelse ble tre timers manuelt arbeid pr. dag satt som et maksimum. Ennvidere er det siden ganske særlig blitt lagt vekt på at presten arbeider i nær kontakt både med den stedlige sognegeistlighet og med team av legfolk — grupper av Katolsk Arbeideraksjon (JOC og

ACO). Under denne formen har imidlertid arbeiderprestene fortsatt å eksistere, utviklingen er kommet inn i et sunnere spor, og et koordinerende organ, «Arbeidermisjonen» har kunnet gi arbeidet både bedre plan og større bredde enn tidligere.

Imidlertid ser det ut til at behovet for prester som arbeider full tid i fabrikkene fremdeles gjør seg gjeldende; at de der har en plass og en oppgave som legfolket iallfall for tiden ikke kan fylle. Senest ble dette sagt i den rapporten som ble fremlagt for *Action Catholique Ouvrière's* landsmøte i mai i år. Hele atmosfæren er i dag en annen enn i 1953—54, og kardinal Feltin fant da også for et par måneder siden grunn til å fremlegge en ny rapport om arbeidermisjonen for den Hellige Far, og be om at presten i heldags manuelt arbeid måtte få en ny sjanse.

Roma er imidlertid fremdeles ikke overbevist. De viktigste punktene i den svarnote som kardinalen mottok i juli, men som først er kommet til offentlighetens kunnskap i disse dager, lyder slik:

«Den note som Deres Eminense har overbragt... anmoder om at enkelte prester må få arbeide i fabrikk hel dag og ikke bare tre timer om dagen.

Den Hellige Stol er av den oppfatning at for å evangelisere arbeidermiljøet, er det ikke uomgjengelig nødvendig å sende prester ut som arbeidere, og at det ikke er mulig å ofre den tradisjonelle oppfatning av prestedømmet til beste for dette formål.

Det vesentlige formål med prestens ordinasjon er jo nemlig å gjøre ham skikket til å utføre sine hellige embetshandlinger: å ofre til Gud det hellige messeoffer og kirkens offentlige bønn, å meddele de troende sakramentene og Guds ord. Alle prestens andre aktiviteter må enten være rettet mot disse handlinger eller være de praktiske følger av dem, og alt det som er uforlikelig med dem må være utelukket fra prestens liv.

Det er riktig nok at presten, som apostlene, er et vidne, men det for å vidne om Kristi oppstandelse, og altså om hans guddommelige forløsergjerning. Dette vidnesbyrd skjer først og fremst gjennom ordet, ikke gjennom det manuelle arbeid blant arbeiderne, som om presten var en av dem.»

Noten avviser altså klart kardinalens anmodning, og den franske katolske presse legger ikke skjul på sin skuffelse. Som en mulig forklaring blir det i en avis antydning at pressen selv er skyld i det negative svaret, — den skulle med alt for rene ord ha stilt Johannes XXIII's holdning opp som en motsetning til Pius XII's i denne sak, og dermed faktisk ha tvunget paven til en større forbeholdenhet enn den han normalt ville ha vist.

Men hovedgrunnen til at Paven avviser tanken om prester på heldagsjobb ligger nok et annet sted. Johannes XXIII er langt fra overbevist om at en heldagsarbeidende prest virkelig vil kunne skjøtte sitt åndelige liv på en slik måte at han forblir skikket til sin gjerning. Ethvert apostolat som ikke bygger tilstrekkelig på den personlige fromhet hos presten, er dømt til ufruktbarhet, det er et tema som stadig går igjen i hans skrivelser; og at presten i marxistisk miljø mer enn noen annen trenger all den støtte som bønner kan gi ham, sammen med den han finner hos sine kallsbrødre, er noe som det første arbeiderpresteksperimentet har gjort helt klart. Derfor heter det også i noten fra det Hellige Officium:

HONG-KONG —

verdens mest overfylte flyktingesentrum

Av CHARLES H. VATH*

I slutten av 1958 var Hong-Kongs befolkningstall sannsynligvis steget til over tre millioner. Det betyr at for hver innbygger i 1945 er der over fem innbyggere i 1959. Da omegnen er sumpområder eller dyrket mark, er det et relativt lite areal som kan utnyttes til bebyggelse. Følgen er at vel 50 000 mennesker nå må stuves sammen på hver engelsk kvadratmil (ca. 1610 m²). Det er problemets størrelse. Hvordan er det oppstått?

Det begynte i slutten av 1949, da borgerkrigen i China hadde spredd seg til de sørlige provinser. Den resulterte i en voldsom flom av flyktinger, langt flere enn noen gang før i Hong-Kongs historie. Denne immigrasjonen var ikke bare større, men også forskjellig fra de tidligere. De aller fleste var politiske flyktinger som ville unnsnippe kommunismen. Ingen vil noensinne få vite hva det kostet dem å forlate den jord som deres forfedre hadde dyrket opp.

Denne flyktingestrøm som inntraff mens man i Hong-Kong holdt på å rydde opp etter krigen, ble selvfølgelig en veldig ekstrabelastning for byen. Skole-, helse-, sosial-, politi- og fengselsvesenet, industrien, handelen, de politiske forbindelser — alt er blitt preget av byrdene fra dette ene problem.

Fra kommunist-China er de kommet, en og en halv million mennesker — menn, kvinner og barn, landbrukere, håndverkere, offentlige funksjonærer, lærere, handelsfolk, kunstnere, kort sagt, folk fra alle yrker og samfunnslag. De har totalt forandret den sosiale struktur i Hong-Kong, og de har forandret byens økonomiske liv til ugjenkjennelighet. For de fleste av dem er Hong-Kong slutten på linen, punktet

* Pater Vath er leder for den katolske sosiale hjelpetjeneste i Hong-Kong.

de ikke vender tilbake fra. Majoriteten av dem har vært her i syv—åtte år, — det har vært frihetens år, men også skuffelsen. *Hong-Kong er blitt det mest overfylte flyktingesentrum i verden.* Er der noen forbedringer, og finnes der en løsning på dette problemet med altfor mange mennesker på altfor liten plass?

Naturligvis fikk de aller fleste flyktingene intet hjem eller sted å bo. Krigsskader og manglende vedlikehold hadde gjort dype skår i beboelseshusene, både kvantitativt og kvalitativt. Noen av de først ankomne var i stand til å kjøpe en sengekrok i en forfallen leiegård hvor det bodde hundrevis av slike familier. De forferdelig tilstander som rådet og fremdeles råder i Hong-Kongs rønner kan vanskelig beskrives. Ventilasjon, sollys og sanitære anlegg forefinnes nesten ikke, og privatliv er helt utelukket.

Etter som tiden gikk ble det umulig å finne også denne form for husly, og flyktingene ble nødt til å ty til skur av skrapmateriale som de satte opp på hver tenkelig plass, på bakkedraninger og hustak. Etter hvert ble det store ansamlinger av slike skur, hvor voksne og barn ble trykket sammen i uoverskuelige mengder sammen med høns og ender og griser.

Titusener tydde til hustakene, andre slo seg ned i gatene og på trappeavsatser, og andre igjen holdt til nede ved havnen. Juledag 1953 gjorde en voldsom ildebrann 60 000 personer «hjemløse» på fire timer, da deres skur og eiendeler strøk med. Få måneder senere gikk det likedan for 25 000 andre. De aller fleste av disse ofrene måtte holde til på gaten i månedsvis etterpå.

Hong-Kong-regjeringen kom til det resultat at det måtte reises høye blokkhus hvor leien var så lav at

«På virkedagene ville det faktisk bli nesten umulig for presten å oppfylle alt det som Kirken fordrer av ham når det gjelder hans daglige bønneliv: feiring av den hellige messe, breviarbønnen, betraktningen.»

Vatikanet frykter altså at forståelsen for prestens misjon, for prestedømmets særegne karakter, skal gå tapt gjennom et så totalt engasjement som arbeiderprestens. Istedenfor vil man peke på andre veier: Som erstatning for arbeiderprestene oppfordrer noten de franske biskoper til å undersøke om tiden nå ikke er inne til å utvide og fordype teamarbeidet gjennom å lansere sekularinstitutter i arbeidermiljø; altså institusjoner hvor legfolk gjennom løfter binder seg til et liv «i verden, men ikke av verden» — et fellesskapsliv i fattigdom og kyskhet, mens de samtidig skjøtter sitt arbeid på kontor og fabrikk. Og det er ikke tvil om at dette er en av veiene man må gå. Det er nærmest i den retning at f. eks. en pater Loew har orientert seg — dominikaneren som ble dokkarbeider i Marseille så tidlig som i 1941, men som etterhvert også har grunnlagt

flere «misjons sogn» og litt etter litt har dannet en hel kommunitet omkring seg. Allikevel er det vel et spørsmål om behovet for arbeiderprester helt kan avlastes på denne måten. Mange steder skorter det på legfolk som kan ta det fornødne ansvar. Ukeavisen *Témoignage Chrétien* oppfatter da heller ikke noten som en absolutt avvisning, men vel som en ny utsettelse, av spørsmålet: Den peker på at den nok forkaster presten som heldagsarbeider, men ikke berører de prester som hittil har arbeidet tre timer pr. dag. Og hvordan saken enn utvikler seg i den nærmeste fremtid: Arbeiderprestene har gjort Kirkens møte med den tekniserte, marxiserte verden til et brennende problem, et problem som ikke lenger lar seg avvise. Om det nå vil lykkes å finne frem til andre, fullgode metoder, eller om kravet om arbeiderprester igjen må tas opp til ny vurdering, fordi det, tross alle betenkeligheter, synes å påtvinge seg som livets egen løsning — det vil de nærmest kommende år vise oss.

G.

Kapell av skrapmateriale på Orknøyene

I 1943—1944 ble noen hundre italienske krigsfanger anbrakt på en av de nakne Orknøyene nord for Skottland. De ble satt til å frakte sten og betong til barrierer mellom noen av øyene for å hindre tyske u-båter i å nå Scapa Flow.

Øyene var et hardt og kalt oppholdssted for de italienske soldatene, og de uttrykte ønsket om å få bygge et litet kapell etter deres egen smak. Det fikk de lov til, og i ledige timer bygget de så av forskjellig skrapmateriale, tiloverblitt betong og maling som de fikk, et avlangt kapell med en italienskutseende frontside. Fra et senket skip fikk de materiale til lysestaker og dekorasjon, og av tomme hermetikkbokser laget de lanterner. Det vakreste smisjersarbeide laget av skrapjern markerer den lille kirkens kor, og helt bemerkelsesverdig er et utskåret Kristus-hode. Da italienerne forlot stedet, etterlot de seg en kunstnerisk utsmykket liten italiensk landsbykirke i barokk stil. Den er aldri blitt konsekret, men datoen for dens fullendelse er gravert med romerske tall, og man forsøker nå å bevare den for tidens ødelegelser.

Byggmestrene er ukjente, mange kanskje døde, ingen vet navnet på han som laget det mesterlige Kristus-hode. Det eneste man vet er at det var en feltprest blant dem, en fransiskaner som het pater Giacobazzi. Men lever han nå? Og at en av de andre hadde krigsfangenummer 234,43.C60.

«EN HJERTENES VERDEN»

Siden talen er om flyktninger, sakser vi dette innlegg fra «Lesernes mening», Aftenposten (aften-nr. 25.9.1959).

I Kringkastingens nyhetssending mandag aften den 14. d.s. ble det kunngjort at pater Pire og dr. Albert Schweitzer i disse dager skulle møtes for å drøfte dannelsen av en verdensorganisasjon til hjelp for flyktninger.

I forbindelse med dette fikk jeg lyst til å skrive til Dem og i all beskedenhet få lov til å nevne min personlige kontakt med pater Pire ang. ovennevnte idé.

Da pater Pire ifjor var i Oslo for å motta Nobelprisen og holde sitt foredrag om flyktningene, ble jeg så grepet av hans motto: «Et Hjertenes Europa», at jeg følte trang til — som en representant for «mannen i gaten», straks å skrive et brev til ham, hvorfra jeg skal få lov å sitere:

«Enn om Deres forløsende motto: «Et Hjertenes Europa» ble utvidet til å lyde: «En Hjertenes Verden»? Og at De, herr pater Pire, sammen med dr. Albert Schweitzer, sendte ut et opprop til alle verdens land om dannelsen av et slikt verdensforbund i faste, former og under sistnevnte motto?»

Jeg har selvfølgelig ikke ventet å å motta noe svar fra ham — som den ubetydelige person jeg var — da han jo korresponderte med hele verden. Men jeg ble gledelig overrasket, da jeg en kort tid etter mottok et meget elskverdig og personlig svar. Han var helt ut enig i mitt forslag om — en broderskapets verden.

Dette karakteriserer ham jo som det gode menneske han er, med det store rike hjerte, som slår så varmt for alle mennesker som har det ondt og lider nød.

Måtte Gud velsigne ham i hans videre menneskekjærlige virke og hjelpe ham til at hans bestrebelse for å danne «En Hjertenes Verden», måtte lykkes. A. S.

de nyankomne kunne greie å betale den. Blokker med 64 rom i hver etasje ble bygget. Også i disse ble det overbefolkning etter normal standard, men de var ment som nødhjelp. Omkring 300 000 personer har nå fått tak over hodet i slike bygg. I hvert av de små rommene bor det ikke bare en, men to og flere familier.

De katolske velferdsinstitusjoner, innordnet i «Hong-Kongs katolske sosiale velferdskonferanse», gikk straks i gang med å hjelpe. Ressursene var meget begrenset, men prester, søstre og legorganisasjoner begynte med å bespise og kle opp så mange som mulig. Over 90 000 mennesker får nå fødemidler gjennom katolske velferdsorganisasjoner. Der er øyeblikkelig behov for flere matkjøkkener som kan utdele gratismåltider.

Ca. 3000 småhus for flyktninger er bygget for midler som delvis er samlet sammen lokalt og delvis mottatt fra det amerikanske N.C.W.C. (National Catholic Welfare Conference). I alle de større flyktningedistrikter har katolske organisasjoner bygget klinikker, og et ambulerende sykehus med frivillige katolske leger og sykesøstre besøker regelmessig de steder hvor det ikke var mulig å bygge. I fjor fikk 516 299 personer behandling i disse sykehus. Også skoler er bygget, og flere hospitaler er utvidet.

Katolsk velferdsarbeide i Hong-Kong er blitt ytet til alle som har trengt det, det eneste avgjørende har

vært den eksisterende nød. Svakheten ved all slik virksomhet skyldes mangel på tilstrekkelige materielle ressurser. Men velferd- og hjelpeprogrammet for Kirken i Hong-Kong er i sannhet en jobb som må gjøres. Der er et øyeblikkelig behov for hospitser for unge arbeidere, studenter og ungdom i det hele tatt. Mangelen på skikkelig husrom og arbeidsløsheten utgjør farer for den yngre generasjon, som en vakker dag kan føre til aggressivitet og vold.

De katolske hjelpeorganisasjoner håper i dette flyktningear å få nok midler til bygging av tre hospitser kombinert med velferdsentrer og yrkessentrer. Et hospits for arbeidende ungdom er planlagt i Kowloon, kombinert med et daghjem for 150 barn, en klinikk, et kjøkken for gratismåltider, et utdannelsesentrum hvor det også vil bli undervisning i morallære, en gutteklubb og sovesaler for unge menn. En lignende plan er utarbeidet for unge kvinner. På Hong-Kong-øen håper katolske organisasjoner å kunne bygge et lignende hospits for unge såkalte «hvit-snip» arbeidere; de har det ofte vanskeligere enn kroppsarbeiderne.

Det er et stort og øyeblikkelig behov for hjelp så disse prosjekter kan bli virkeliggjort. Måtte hjert og sinn bevegtes hos alle folk som er i stand til å hjelpe, så de katolske hjelpeorganisasjoner i Hong-Kong kan fortsette sin gjerning i verdens mest overbefolkede flyktningesentrum!

Oppstandelses-kirken i Tubize

— Et uttrykk for den nye «liturgiske arkitektur» —

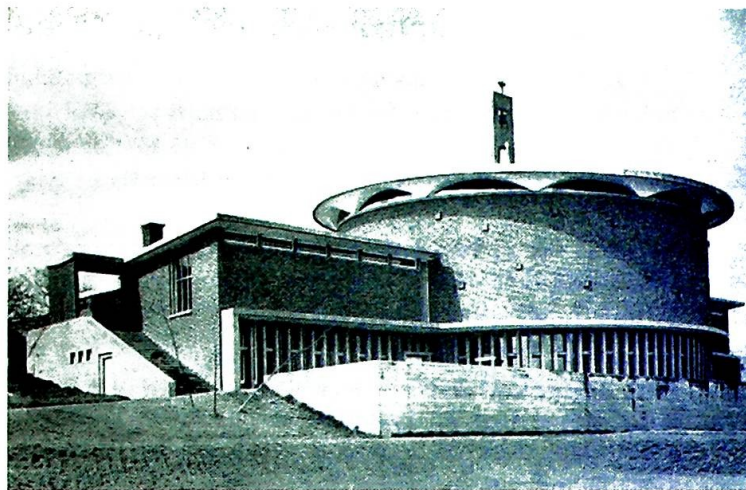
Av benediktinerpater SAMUEL STEHMAN

Den nye kirken i Tubize i Belgia er formet ut fra den idé som begynner å gjøre seg gjeldende såvel innen sjelesørgervirksomheten som på liturgiens område: at menigheten samles *rundt* alteret. Denne idé har her fått sitt meget klare uttrykk gjennom kirkens arkitektur, uten at derfor det preg av ærbødighet og andakt, som en må kunne vente av en vigslet bygning, har tatt noen skade. *Alteret* er sentrum, plasseringen av benkene, ja til og med måten de er anbragt på i en sirkelbue, understreker de tilstedeværendes deltagelse i det som foregår ved alteret. Men den vakre, bare murstensvegg i bakgrunnen, lysvirkningen som er avdempet unntatt over alteret, og alterets frie plass, skaper en atmosfære som man ikke finner i en vanlig forsamlingsal.

Mellom de to sideinngangene finner man en liten apsis med døpefont plasert i alterets akse. To like skriftestoler åpner seg i selve veggen på rotundens østre side, hvor de danner en vellykket dekorasjon bare ved raffinert utnyttelse av murstenen.

På kirkens venstre side, i høyde med alteret, er et annekskapell. Det er mørkere, og taket er lavere. Mens selve kirken er stedet for fellesliturgien (som sådant er det ikke kneleskamler foran benkene), er dette lille kapellet reservert for privat bønn og andakt. Noen benker, og her med kneleskamler, er plasert foran et meget enkelt alter. Mellom dette alteret og kirkerommet angir en bare såvidt markert liten apsis stedet for Det hellige sakrament — Sakramentskapellet. Tabernaklet her står på et lite stenbord som lett kan bæres. I det lille bordet finnes en altersten, — en meget bokstavelig løsning på de kanoniske krav. Som en frise under taket og vertikalt nedover mellom apsis for Det hellige sakrament og kirken, gir et vakkert glassmaleri av Michel Martens stedet en høytidsfylt lysvirkning.

Skillet mellom dette kapellet og kirken er markert av perlegrå fløyelsportierer innrammet av en betongkant. Det virker overraskende å se den hårde betongen ved siden av et så delikat materiale, og dertil er inngangstamburene med sine utsøkte raffinerte mosaikkarbeider i sjeldne farvetoner, også like i nærheten. Kontrasten er litt «brutal». Har man vaklet mellom det overdrevent fine og det rått primitive, eller har man trodd de kunne forenes? Jeg synes det virker som et stilbrudd og finner det ikke heldig.

OPPSTANDELSESKIRKEN sett fra baksiden. Over betongmuren ses vindusarrangementet til møtesalene og festsalen.

Det kunne forøvrig være noe å si til dette å anvende betong på en så iøynefallende måte, noe som synes å være blitt lov i de nye kirker. Det er farligere enn det først kan synes, for betongen er ikke et edelt materiale, den krever diskresjon og helst en viss «anretning» gjennom omhyggelig valg av tresorter og innfatning, om nødvendig også et strøk farve. Bruk av synlig betong må ikke bli alminnelig oppskrift. Visse materialer «hjelper» arkitekturen (kan dog redde den), fordi de er vakre i seg selv. Men når det gjelder betongen, er det arkitekturen som må redde den...

Dette er naturligvis ikke tilfelle her. Bare med betongen i kuppelen har det vært en del vanskeligheter for å få gitt den et tilfredsstillende utseende. Først hadde man brukt store firkantede plater i stedet for de vanlige beslag. Men virkningen var ikke heldig. Så ble hele overflaten hamret. Dette illustrerer nettopp det vi her har sagt...

Samle menigheten det er vel og bra. Men da må det også eksistere en menighet. Det var sogneprestens — den unge og aktive Lagasse's — første og største bekymring. Tubize er en liten industriby uten noe religiøst liv. Den nye kirken ligger i en utkant av byen, og befolkningen der består hovedsakelig av arbeidere og funksjonærer. Nesten ikke hverken religiøs eller sosial aktivitet er å finne der. Abbé Lagasse forsto med en gang at først måtte det skapes et samfunn eller en menighet på det rent menneskelige plan. Av den grunn oppfattet han kirken som et komplett menighetssentrum. Da byggetomten er en nokså bratt skråning, fikk han laget en festsal med egen inngang under kirken. Salen har fått en ypperlig utforming, og hele kvartalets befolkning — som derved umerkelig blir en menighet — møtes der til bredt anlagte kulturelle sammenkomster. På den måten blir kirken et samlingssted for de omkringboende. Dessuten er de øvrige menighetslokaler også tilknyttet kirken; en sal for religionsundervisning, møtesal for ungdomsledere og lederne for Katolsk Aksjon.

BLIKK på TIDEN

UTEN SILKEHANSKER

■ Trekantforholdet forfatter-kritiker-leser er i søkelyset for tiden. I Bergen holdt nylig Den Norske Forfatterforenings formann Hans Heiberg, som iherdig forsvarer skribentenes magre næringsinteresser, et foredrag der han påviste hvilken sveltihjel det er å forfatte skjønnlitteratur i Norge. Og om vi

Et klokkeår med rene og kraftige linjer dominerer kirken og dalsenkningen, og gir et landmerke som passer inn i dette noe strenge panorama. I haveanlegget langs med inngangene er reist et stort trekors hvor Kristus-skikkelsen fremtrer i emalje — et riktig kvalitetsarbeide, som Michel Martens også har æren for.

Det er den sveitsiske arkitekt Ellenberger, assistert av arkitekt Marin fra Tubize, som har tegnet kirken. I nært samarbeide med abbé Lagasse har disse kunstnere her skapt et redelig og samtidig dristig verk som er epokegjørende for den moderne kirkearkitektur i Belgia.

Utsnitt av kirkens interior. I forgrunnen døpefonten. Alteret henimot fonden t.h. (her ikke synlig), mens i fonden t.v. skimtes Sakramentskapellet.

kanskje ikke synes det skal være nok å erklære seg forfatter for å bli statsforsørget i kulturens navn, så er det visst ingen tvil om at for eksempel omsetningsskatten på litteratur er en særnorsk og temmelig skandaløs form for kulturfiendtlighet. Det boklesende publikum er lite og begrenset og opplagene små. Og det gjør det ikke større at mange av kritikerne, som sjefbibliotekar J. Bygstad («Verdens Gang» 17. september) påpeker, er kommet i vane med hvert år — sikkert som trekkfuglene — å presentere svært så oversiktlige talenter i en saus av superlativer: I september—oktober står de nyoppdagede genier i kø i avisspaltene. Akk! Over jul er de allerede avblomstret. . .

At kritikerne ofte er uenige seg imellom er nokså naturlig. At de ikke så sjelden deler seg etter åpenbare kulturpolitiske skillelinjer er straks mindre beroligende når det gjelder tilliten til deres strengt saklige sans for hva som er god litteratur. Særlig ser det ut som om den enstrengede og monotone anti-puritanismen gang på gang spiller de «radikale» kritikerne ettertrykkelige puss. Den masete pubertetsiveren etter drastiske og detaljerte skildringer av sex, som i øyeblikket er litterær mote, får dem alle til å gå i takt med laurbærkranser i hendene — dette må jo være god kunst, eftersom det støter det hallesbyske Norge på mansjettene. Noen vil synes at det er et noe tynt kriterium på interessant skjønnlitteratur.

I kritikerneslaget omkring Axel Jensen's roman «Line» går da grensen mellom angripere og forsvarere nøyaktig der hvor man kunne forutse at den ville gå — med én unntagelse. Den ubestikkelige Odd Eidem, som selv ytterste venstre vanskelig vil kunne stemple som en snever og snerpet «mørkemann», lar seg ikke dupere, men tar bladet fra munnen («Verdens Gang» 11. september):

«Måler man et slikt verk med diktningens mål — vi spør da etter språk, emnevalg, «budskap», slik vi gjør ved alle andre bøker i skjønnlitteraturen — da ser vi hullene i et typisk tidsdokument.

Det er sant nok ikke lenger comme il faut å snakke om estetiske fornemmelser, men likevel: Hva kommer det av at førende litterater i vår tid synes det er rosverdig å overse uappetitteligheter? I den her behandlede bok er uappetittelighetene et påtrengende faktum. I åndslivets navn vil antagelig dette bli oversett — skjønt det er merkelig; i dagliglivet ellers pleier man jo å leve hygienisk. (. .)

Som kjent byr de litterære høstsesonger hvert eneste år på stadig intimere rapporter fra forfatteres buksedramaer. Nesten hvert eneste år får man en lokal berømmethet hvis djervhet blir diskutert, man roper «en dikter! en dikter!», man kaller sammen debattmøter og sier hurra.

I Polden er man redd for ikke å gjelde som frilyndt.

Men alle som kjenner ubehag ved å lese rapportene, kalles mørkemenn, reaksjonære tanter og Morgenbladet. (. .)

«Lines» forfatter har utvilsomt særegne evner, men det er ikke uten interesse at han bruker dem på «Line»-emner! Hva slags inferior åndsliv er det som her signaliseres? Tredje sortering er og blir tredjesortering, selv i velskrevet form, og hvorfor skal man la seg oppta av slikt når verdenslitteraturen faktisk vrimler av førstesortering? Jeg må bekjenne en stigende lede ved å lese detaljskildringer der — selvsagt — «kjærlighet» er hjemløs og der «eros» forsvinner — nettopp på grunn av detaljene som krenker kunstens ABC.

Jeg spår at en ny generasjon med forfattere vil komme, en som tilsynelatende vil være kysk, prippen og jomfruelig sky overfor menneskenes kroppslige intimiteter.»

VED KLAGEMUREN

■ Kommunevalget er over, og det kan vel neppe tolkes som utilbørlig valgpress om vi stanser ved en artikkel i Kristelig Folkepartis Valgavis som ikke savner interesse. Det er en klagesang i 19 punkter over myndighetenes forhold til kirke- og kristenlivet i årene etter krigen. Selvom noen av postene nok kan diskuteres eller fortjene noen vesentlige nyanser (blant andre nr. 11!), så utgjør listen 19 veltalende symptomer på den hurtigvirkende prosess som heter sekulariseringen av norsk samfunnsliv:

«1. Ved maktbud overtok staten Oslo lærerskole som tilhørte Indremisjonen.

2. På samme måte overtok staten etter krigen samtlige private kristelige soldathjem.

3. Myndighetene tillot etter krigen utdeling av preventive midler blant soldatene.

4. Den gamle bestemmelsen om andakt foran undervisningen i lærerskolene er fjernet fra reglementet.

5. Presten, dvs. kirken, er fjernet som fast medlem av barnevernsnemnda.

6. Presten, dvs. kirken, er fjernet som fast medlem av skolestyret.

7. Spørsmål om kunstig befruktning av mennesker ble av myndighetene tatt opp med sikte på lovbestemmelser. Etter et sterkt opinionstrykk ble saken droppet.

8. Bededagen ble sløyfet som egen helligdag og lagt til en søndag for å spare inn en arbeidsdag, men man opprettet 2 helt nye høytidsdager med arbeidsfrihet (1. og 17. mai).

9. Forslag om å oppheve forbudet mot såkalt konkubinater (dvs. at ugifte får bo sammen som gifte) ble satt fram som proposisjon, men det falt etter sterk motstand i og utenfor Stortinget.

10. Den gamle bestemmelsen om bekjennelsesplikt bl. a. for styreere av høyere skoler, gjelder ikke lenger for så vidt som Kongen (dvs. Regjeringen) kan gi dispensasjon fra bestemmelsen.

11. Myndighetene ga en offentlig oppnevnt komité i mandat å drøfte eventuelt fremme forslag om regler i kvaksalverloven som omfatter den religiøse forkynnelse (helbredelsesmøter). Komitéen avsto å fremme noe forslag.

12. Forplantningslære i folkeskolen ble forsøkt innført ved et departementspåbud som «obligatorisk fag», hvilket departementet ikke har anledning til. Faget er senere innført gjennom den nye skoleloven.

13. Regjeringens forslag om ny abortlov er blitt noe mildere enn straffelovrådets, men likevel slik at man har fått plassert de sosiale indikasjoner under begrepet medisinske indikasjoner.

14. Regjeringens lovforslag i 1958 til ny skolelov, fjernet kristendomsfagets bekjennelseskarakter (basisparagrafen) og fjernet helt kirkens tilsynsrett. Etter sjeldent enstemmig opinionstrykk ble disse punkter ved behandlingen i Stortinget rettet, men faget ble likevel svekket på forskjellig vis i forhold til den gamle skolelov.

15. Det er innført religionsfri økonomisk artiumslinje.

16. Mødrehygienekontorene er gitt adgang til å opplære også ugifte kvinner i preventiv teknikk.

17. Kirken ble nektet det selvstyre som Fellesprogrammet av 1945 gikk inn for med tilslutning av samtlige partier.

18. Kristelig Gymnasium og Sand Realskole (Indremisjonen) ble nektet tilskudd. (K.G. 50 000 kr. og S. R. 10 000 kr.)

19. Arbeiderpartiet nektet å fritta kirkebygg for omsetningsavgift bortsett fra den del av omkostningene som finansieres ved gaver.»

LIBERALER PÅ VILLSTRÅ

■ Alle dyr er likestillet — det er bare det at noen dyr er mer likestillet enn andre, skriver den engelske dikteren George Orwell underfundig i en satire over det moderne demokrati. Det er ord som rinner oss i minnet over en artikkel av lektor Helge Ytrehus («Dagbladet» 11. september) om «Staten og de private skolene». Som uttrykk for et venstre-syn på norsk skolepolitikk er det en oppsiktsvekkende u-liberal prosa. Liberaleren Ytrehus er igrunnen innerst inne sjokkert over en idé som ikke volder en katolikk særlige vanskeligheter: At foreldrene må få full frihet til å velge skoler for sine barn ut fra sitt livssyn — *uansett*. Den eneste begrensning her er kvalitetskravene til undervisningens nivå og kunnskapsmengde, og de selvinnytsende krav til lov, sunnhet og sømmelighet i et sivilisert samfunn. Lektor Ytrehus sperrer her øynene opp i vantro:

«Da bør en spørre seg: Skal en *kommunistenes* private skole i Løiten få statsstønad? Eller et *human-etikernes* gymnas i Oslo? Eller *riksmålsforeningens* skoler? Eller *Libertasskolene*

med særlig utbygd økonomisk artiumlinje — kanskje etterfulgt av *LO-paralleller*? Eller en skole for *pasifistenes barn*, bygd på kristendommens spesielle lære om ikke-vold?»

Svaret er — med det selvklaare forbehold mot partipolitiske skoler — *ja*, og det er unektelig noe av et kuriosum når det tilkommer katolikker å belære liberale om grunnleggende naturrenslike friheter. Man skulle tro at Nansenskolens leder hadde en bedre utviklet sans for at kultur er snarere betinget av et verdienes spenningsforhold, enn av den grå og søvnige uniformitet som preger vårt skolevesen.

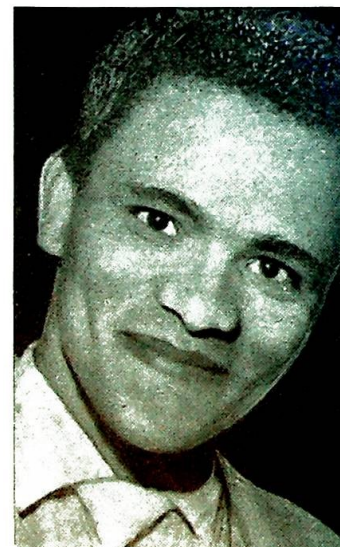
Like stor grunn er der til å arrestere den sofisme som lektoren legger i begrepet «statsstønad», når han skriver:

«Dessuten har foreldrene i vårt samfunn den fulle rett til å opprette private skoler. Det er ikke det striden står om. Spørsmålet er nå om staten også skal *understøtte økonomisk* visse foreldres bestemte oppfatninger av hvordan deres barn best skal opplæres. — I forbifarten må det undre en at det gjerne er krefter som ellers hevder at staten skal ta seg av færrest mulige tiltak, som nå mener at staten skal ta seg av de private skolene. Men det politiske livet har visst mange paradokser.»

Dette er en begrepsforvirring som ikke akkurat styrker hans argumentasjon. Friskolens tilhengere ber ikke om «Statens» penger. De krever den innlysende demokratiske frihet, at den del av deres egen skatteytelse som gjelder skolene tilfaller de friskoler de ønsker å støtte. Lovens bokstav om adgangen til å opprette friskoler blir bare en hul hån, i samme utstrekning som *dobbelt skoleskatt* gjør det økonomisk uoverkommelig å skape friskoler, fordi man samtidig må betale for skoler som man ikke benytter. Det er allerede underlig at nettopp en liberal politiker ikke innser det. Men det er likefrem forbløffende at det unnslipper skolemannen og humanisten.

JAI

■ Hans Beukes er en farvet student fra Syd-Afrika-sambandet som norske studenter har innbudt til studieopphold i Norge. De trakkasserier som myndighetene i hans hjemland utsatte ham for, åpenbart for å hindre hans utreise og adgang til høyere utdanning i et land uten raseskille, er en opprørende bekreftelse på noe som siden siste krig er et åpent sår i Vestens samvittighet. Vi har tidligere i denne spalten omtalt de kristne kirkers kamp mot den desperate og umenneskelige rasepolitikken til det calvinistiske hvite mindretallet i Syd-Afrika. Hans Beukes' flukt fra hjemlandet og mottagelse

Hans Beukes —
en vekker.

i Oslo er en påminnelse om at noen av oss sover for godt om natten. Det er noe av det beste norske studenter har tatt seg fore på meget lenge når de nå har formet et utvalg som aktivt vil ta de farvede syd-afrikaneres fortvilede situasjon inn i sin samvittighet og omtanke. Ikke bare ved å skaffe tilveie midler som kan hjelpe og støtte ofrene for en politikk som bare kan legge skyld til skyld i et ytterst mørkt kapittel av kolonialismens aftenrøde. Men også ved å påvirke og vekke — og om nødvendig: *tvinge* — våre egne myndigheter til å reagere og strekke sin internasjonale innflytelse til det ytterste mot volds politikken.

Frater Candidus.

SKAPELSEN OG SYNDEFALLET

En forklaring av Bibelens
tre første kapitler

Ved prof. dr. Herbert Haag

Herved presenteres for St. Olavs lesere et noe forkortet referat etter et lydbandopptak fra Bibeluken i Bergen i sommer. Foreleseren dr. theol. Herbert Haag er professor for gammeltestamentlig eksegese ved det teologiske statsfakultetet i Luzern og har godkjent dette oversatte utdrag til publikasjon.

I.

Den bibelske urhistorie

Med dette navnet pleier en å betegne de første 11 kapitler i den første Mosebok. Navnet er ikke så heldig, fordi det kunne virke som om en der skulle kunne finne menneskehetens første historie, mens det faktisk kun gis noen innblikk i den. Forklaringen av disse kapitler er så vanskelig fordi de danner en helt spesiell litterær genre.

I Den pavelige bibelkommisjons brev til erkebiskopen av Paris kardinal Suhard (16. jan. 1948) sies: «Disse litterære former (i 1. Mos. 1—11) svarer ikke til noen av våre klassiske kategorier og kan derfor ikke bli bedømt i lyset av de greks-latinske eller moderne litterære gener. En kan derfor hverken benekte eller bekrefte deres historiske karakter — uten å anvende på dem normene fra en litterær genre som de bare urettmessig kan bli innordnet i... Hvis en uten videre ville erklære at disse beretninger ikke inneholder historie i ordets moderne betydning, kunne det lett bli oppfattet som at de ikke inneholder noen historie overhode. I virkeligheten bruker de visstnok et enkelt og billedlig sprog som er tilpasset forståelsesevnen hos mennesker på et mer primitivt utviklingsstrinn; men det de beretter er de grunnleggende sannheter som er forutsetningen for frelsesordningen, samt den folkelige fremstilling av menneskeslektens og jødefolkets opphav.»

I lyset av disse retningslinjer må vi altså tolke tekstene i den bibelske urhistorie, idet vi holder fast ved at de *vel beretter historiske begivenheter, men at denne historieskrivning underliggjer helt andre lover enn vår moderne historieskrivning.*

Hele Bibelens emne: Frelsen i Kristus

Det er for oss en kjent og kjær tanke at hele Den hellige skrift handler om Kristus, ikke bare Det nye testament, men også Det gamle testament i sin helhet. Det G.T. hører i videre forstand med til historien om hvordan Kristus ble menneske, om hvordan Ordet ble kjød. Denne historie begynner alt i det G.T., med Abraham. Den relativt korte tid fra Abraham til Kristi fødsel — ikke fulle 2000 år — opptar nesten hele det tykke bind som danner det G.T. For det uhyre tidsrom fra menneskets skapelse til Abraham har vi bare elleve kapitler. Siden en idag anslår menneskehetens alder til minst en halv million år, forstås en hvor fragmentariske disse notater om den menneskelige urhistorie er. De er bare en inngangsport, en forhall til frelseshistoriens helligdom. Men samtidig danner de dens uunngåelige begrunnelse,

idet de gir svaret på spørsmålet: Hvorfor ville Gud i det hele tatt virke et frelsesverk? Hvorfor var et frelsesverk i det hele tatt nødvendig?

Hvorfor trengte mennesket *frelse* («Heil»)? Fordi det var kommet i *ulykke* («Unheil»)! Det er dette disse første elleve kapitler vil vise: at menneskene er kommet i synd og ulykke. Disse kapitler vil forbinde Abraham med det første menneskepar. Derfor spiller ættetavlene en rolle i Bibelen. Også i det N.T. blir Kristus ved en ættetavle knyttet til Abraham. Og her i den bibelske urhistorie blir forbindelsen ført videre bakover: fra Abraham til Adam. Og derved påvises sammenhengen fra Adam til Kristus. Abraham forbindes med den syndige stamfar Adam. Derved påvises at menneskeheten trenger frelse. Men samtidig påvises at folket Israel inntar en særstilling innenfor menneskeheten, som frelsens bærer og kilde.

To skapelsesberetninger

Vi kan idag si med sikkerhet at vi i Bibelens første kapitler har to beretninger som stammer fra to forskjellige forfattere. Både innholdet og sproget er så forskjellige at de umulig kan være fra en og samme hånd.

Den første beretning danner avsnittet 1. Mos. 1, 1—2, 4 a, som er en tydelig helstøpt litterær enhet. Den er et teologisk mesterverk og har en høy forestilling om Guds åndelighet. Den avholder seg fra antropomorfismer, utsagn som tilskriver Gud menneskelige egenskaper og handlinger. Det eneste i beretningen som kunne betegnes som antropomorfisme er at Gud taler: «Og Gud sa: Det bli lys... osv.». Men denne tale er jo en åndelig hendelse, og vi minnes i denne forbindelse Johannes' teologi om Logos: «I begynnelsen var Ordet... Alt er blitt til ved Ham» (Joh. 1, 1—3).

Også litterært sett er beretningen et kunstverk. Den er bygget opp som et rytmisk dikt i seks strofer som hver gang begynner med «Og Gud sa...», og avslutter med refrenget «Det var en morgen, det var en kveld, en dag, en annen dag, en tredje dag...»

Beretningens oppbygging er ikke bare kunstnerisk, men også kunstig. Den bibelske forfatter vil gjerne få hele skapelsesverket inn i en ramme av *én uke*. Fordi han har *åtte* skapelsesgjerninger å berette om, og altså vil anbringe dem innenfor *seks* dager, må han oppføre to dager med hver to gjerninger, og plasserer disse i et parallelt skjema på den 3. og den 6. plass: 1, 2, 3a og 3b,

4, 5, 6a og 6b.

Dette viser det kunstige, det uvirkelige i denne oppbygging. Den er en litterær form, som vi må vurdere som sådan, men som riktignok også vil si oss noe.

Den bibelske forfatter, som var en åndrik person, en teologisk dannet mann, har sikkert hatt sine grunner hvorfor han valgte nettopp dette ukeskjema.

For det første ville han ved denne skjematisk oppbygging betone at skapelsen gikk for seg *etter en viss plan*. For det annet — og dette er enda viktigere — at den var en hendelse *i tiden*, i motsetning til Guds evige eksistens. For de gamle semitter var *uken* innbegrepet av *tiden* overhodet. Som nomader og hyrder var deres liv innstillet på månen og dens faser på 4 × 7 dager.

Det ligger mange religiøse sannheter i denne skapelsesberetningen. Alt som er til, er *skapt av Gud*. Forfatteren vil særlig betone dette med hensyn til to ting som de gamle semitter lett lot seg friste til å guddommeliggjøre: stjernene og forplantningsevnen. *Stjernene* ble i den babyloniske og i den egyptiske kulturverden æret som guddommelige vesener. Derimot betoner den bibelske forfatter: Stjernebildene og planetene er ikke der for å bli tilbedt, de er selv skapt av Gud for å tjene menneskene «til å skille dagen fra natten... til tegn og fastsatte tider og dager og år» (1. Mos. 1, 14). Også med hensyn til *forplantningsevnen* hadde de gamle semitter forvrengte forestillinger. Hos kanaanitterne og babylonerne fikk den en sakral rolle i den kultiske prostitusjon. Mot dette betoner den bibelske forfatter: Kjønnsdriften er ikke noe guddommelig i seg selv, den er skapt av Gud. Omvendt følger av dette også at seksualiteten er et gode, skapt av Gud, ikke en følge av arvesynden, selv om mennesket på dette område kanskje mer enn på noe annet erfarer hvor meget arvesynden har svekket dets etiske kraft.

Mennesket blir skapt til sist, som skapningens krone, *tilsynelatende av ingenting*. Menneskets vesen beskrives med to innholdsrike uttrykk: i vårt bilde — etter vår lignelse. «*I vårt bilde*»: Mennesket er en fremstilling av Gud. Men for ikke å gi inntrykket av at mennesket skulle stå ved siden av Gud og være hans like, innskrenkes dette med «*etter vår lignelse*»: mennesket *ligner* Gud på grunn av sin åndelige sjel, men er samtidig vesensforskjellig på grunn av sitt materielle legeme.

Fordi mennesket er Guds bilde, er det delaktig i Guds stilling overfor verden. Det skal råde over alt som er skapt, og det skal føre skapelsen videre. Gud har begynt, men ikke fullført den. Mennesket skal føre videre det Gud begynte, først og fremst ved å arbeide. Derfor får det Guds oppdrag til å arbeide. Her ligger arbeidets dypeste teologiske begrunnelse og arbeidets verdighet: at mennesket ved sitt arbeid tar del i og fullfører Guds skapelsesverk. Den andre måte til å fullende Guds skapelsesverk på er forplantningen, som mennesket derfor også får et uttrykkelig guddommelig oppdrag til.

Den *evige* Gud er kommet for å virke i *tiden*, men etter hans virke i seks dager følger — i beretningen — en syvende dag, der Gud igjen trekker seg tilbake og hviler. Hvis mennesket er Guds bilde, har det også den samme bestemmelse: etter å ha virket i tiden med dens skiftende netter og dager, en gang å kunne få trekke seg tilbake til evighetens hvile, til den dag som ikke kjenner aftenen. Beretningen inneholder altså en fin hentydning til menneskets evige bestemmelse, selv om vi ikke finner våre sedvanlige uttrykk som himmel eller lykksalighet.

Gud kaller Eva, den første kvinne, frem fra den sovende Adam — Fresko-detall av Michelangelo i Det sixtinske kapell.

Den andre forfatter

Beretningen fra vers 2, 4b til 3, 24 er av en helt annen art. Her har vi ikke mer det høytidelige sakrale sprog som i den første beretning, men en folkelig uttrykksmåte. Forfatteren bruker om Gud utallige *antropomorfismer*: Jahve danner mennesket av leire liksom en pottemaker! Han blåser i dets nese — fordi de gamle semitter hadde iaktatt at et menneske lever så lenge det kommer ånde ut av nesen, og følgelig sa de at Gud hadde blåst det første pust inn i dets nese. Så blir Gud «gartner» og planter en hage. Så konstaterer han plutselig at mennesket kjeder seg. Har han glemt noe? I den forrige beretning het det: «Gud skapte mennesket; til mann og kvinne skapte han dem (1, 27)». Her kommer dette først etterpå. Gud merker at han har glemt kvinnen, fordi mennesket kjeder seg. Og først gjør han resultatløse forsøk på å gi mennesket et passende selskap. Han fører alle slags dyr til mennesket; men fordi mennesket fremdeles ikke er tilfreds, tar han til slutt noe av mennesket. Han får det til å sovne inn og tar som en kirurg et ribben og lager en kvinne av det, og nå er mennesket begeistret.

Etter syndefallet underkaster Gud menneskene et kryssforhør, opptreer sogar som «skredder» idet han lager kjortler av skinn til dem og utviser dem så fra paradiset, mens han setter kjeruber med luende sverd på vakt ved inngangen.

Når vi sammenligner de to beretninger ser vi at de er meget forskjellige, ikke bare i deres uttrykksmåte, men også i deres teologiske forestillingsverden. Også menneskenes posisjon er en annen. I den første beretning er alt fremstillet planmessig. Alt sikter mot et bestemt mål. Til slutt skapes menneskene som skapningens krone. Alt annet er der før dem — de kommer til dekket bord. I den andre beretning skjer alt tilfeldig, fordi nødvendigheten viser seg. Først er jorden der, «men det var intet menneske til å dyrke jorden», så blir mennesket skapt, men fordi «det ikke er godt at mennesket er alene», føres først dyrene til det, og så lager Gud til slutt kvinnen.

Karakteristisk for de to forskjellige beretninger er også den måte de beskriver menneskets åndelige vesen på. I den første beretning fant vi den teologiske skarpe formulering «i vårt bilde, etter vår lignelse».

Pater Norheim spiller med Filharmonisk Orkester

Onsdag 7. oktober kl. 20, blir det gitt en konsert av Filharmonisk Orkester i Kringkastingens Store Studio, under ledelse av kapellmester Olav Kielland, der pater Thoralf Norheim, O.P. er klaversolist. Programmet åpner med en Ouverture av dirigent-komponisten Olav Kielland. Deretter følger klaverkonsert nr. 2 i b-moll av Halfdan Cleve med Thoralf Norheim som solist. Halfdan Cleve er betegnet i «Norges Musikkhistorie» som Norges mest brillante klaverkomponist, og hans verker har hatt stor suksess både her og i Tyskland. Komponisten som døde i 1951, ble født i 1879, så det er således 80 år siden hans fødsel i år. Pater Norheim var hans elev i mange år. Den klaverkonsert han spiller i Kringkastingen 7. oktober, har ikke vært fremført på nær 25. år.

Privatskole får ikke svar fra skolestyret

Under denne overskrift skriver Morgenbladet i sitt nummer for 24. september:

For over ni måneder siden søkte St. Sunniva-skole i Oslo om kommunal støtte, men ansøkingen er ennå ikke forelagt Oslo Skolestyre engang!

Det er på det rene at ansøkingen beror hos skoleadministrasjonen.

Til Oslo Skolestyres møte onsdag har overrettssakfører Erling Tveten (h) fremmet spørsmål om hvorfor ansøkingen om økonomisk støtte ennå ikke er forelagt skolestyret, og han spør samtidig om når den kan tenkes å bli forelagt.

SOMMEL

Det er mulig at saken er blitt trenert i påvente av den innstilling vedrørende de private skoler som skolerådsmannen skal være iferd med å utarbeide, erfarer Morgenbladet.

Denne innstillingen har imidlertid vært lovet ferdig i aldri så lang tid, og det kan vanskelig forsvares at en ansøking datert 15. januar overhodet ikke blir tatt opp til behandling.

— Jeg vil personlig sterkt beklage at St. Sunniva-skolens ansøking på denne måten er blitt ignorert, uttaler interpellanten, Erling Tveten, til Morgenbladet.

— Uansett hvilken innstilling man personlig måtte ha til det livssyn St. Sunniva-skolen representerer, er det lite ansvarlig å simpelthen neglisjere ansøkingen så lenge som det nu er gjort.

Skolens ledelse er jo nu fullstendig i villrede om hva den har å holde seg til. Dette er så meget mer beklagelig som det her dreier seg om en skole hvis kvalifikasjoner og faglige dyktighet ingen kan betvile, fremhever Tveten.

St. Sunniva-skolen er som bekjent en katolsk folkeskole, hvor der imidlertid hersker fullstendig religionsfrihet.

Den andre forfatter bruker en billedlig fremstilling: Gud fører alle dyrene til mennesket, men det ser at de ikke er som det selv, de står ikke på samme trinn, det kan ikke underholde seg med dem, ikke ha åndelig utveksling med dem. Slik uttrykker denne forfatter menneskets åndelige vesen.

Men også denne primitive uttrykksmåte inneholder dype teologiske sannheter.

(Avsluttes i neste nr.)

KATOLSK FORUM

DOMINIKANERNES FOREDRAGSAFTENER

Neuberggt. 15, Oslo

Tirsdag 6. oktober kl. 20:

FRANSK KATOLISISME DEN SISTE MENNESKEALDER. Ved pater Albert Raulin.

Fransk katolisisme har i moderne tid spilt en slags «stedfortredende» rolle og vært noe av et forsøkslaboratorium for den katolske kirke. Fra den har mange impulser bredt seg som ringer i vannet, — ikke minst de siste to—tre årtier. Her ser vi nærmere på noen av dens viktigste forutsetninger.

Tirsdag 13. oktober kl. 20:

MENIGHETSFAKULTETET OG BRYTNINGENE I NORSK KRISTENLIV. Ved pater Finn Thorn.

Siden det ble åpnet i 1908, som en skanse for pietisme og ortodoksi, har Menighetsfakultetet stått i sentrum av den kristne debatt her hjemme. Dr. John Nomes nylig utkomne bind om dets historie innbyr til en uavhengig vurdering av dets positive og negative betydning i vårt åndsliv.

Tirsdag 20. oktober kl. 20:

«THERMOPYLENE» - ET DRAMA OM VÅR TID. Ved pater Hallvard Rieber-Mohn.

Den danske dikteren H. C. Branner's drama «Thermopylene» vakte en voldsom interesse og diskusjon da det ifjor hadde urpremiere på Det Kongelige Theater i København. Det rører da også ved nerven i vårt menneskesyn. I høst er det vårt norske Nationaltheater som oppfører det, i Gerda Ring's iscenesettelse. Her blir det analysert.

Tirsdag 27. oktober kl. 20:

SOME REFLECTIONS ON SARTRE. Ved pater F. C. Copleston, S.J.

Jesuittpateren F. C. Copleston har et internasjonalt kjent navn, idéhistoriker, med filosofiens historie som spesielle. Han er professor ved Heythrop College i Oxford. Her hjemme er han kjent gjennom debatten med Sir Bertrand Russell «Om Guds eksistens», som først ble sendt ut gjennom BBC's «Third Programme», og deretter utgitt i oversettelse i «Cappelen's Uopulære Skrifter» (Oslo 1957). Her taler han om eksistensialismens hovedskikkelse — Jean-Paul Sartre.

Gjør Deres venner
til ST. OLAVS venner!

Vi planløser:

Storkjøkken - Kantiner og bedriftsbespisning
Kjøle- og fryselagring

Vi leverer:

Maskiner og utstyr for storkjøkken
Kafeteriadisker og serveringsutstyr - Kjøle-
og fryseanlegg

LEHMKUHL

NEDRE VOLLGATE 3, OSLO

UTLANDET

VATIKANET

Russernes måneraket.

«En vitenskapelig erobring som tilhører hele menneskeslekten» — nådd uten misunnelse, selv om ikke uten kappestrid. Slik betegnet «L Osservatore Romano» i en lederartikkel russernes triumf med måneraketten. Kappelstriden i fremskrittets tjeneste hører til fellesgodene, og gjør det til en plikt å gi seierherren den rettmessige anerkjennelse.

Det lar seg vel likevel ikke skjule, skriver bladet videre, at bak raketten stikker motivet om at mennesket, og bare det, er skapningens herre. Men det ville være drømmeri. Alle vitenskapens erobringer bekrefter bare, at de ikke kan trenge gjennom verdensmysteriet og at det alltid på ny trer frem som uløselig. «Troen på Gud» heter det ordrett, «blir ikke motsagt av vitenskapen, og det vil heller ikke skje i fremtiden».

Også jesuittene berømmer måneraketten.

Jesuittpatres ved Vatikanets Observatorium har betegnet den sovjetrussiske raketts landing på månen som et bemerkelsesverdig resultat i teknisk henseende.

Krustsjov-besøket i De forente stater.

Initiativet som møtet mellom Eisenhower og Krustsjov fortjener å følges med interesse, erklærte pave Johannes XXIII under en audiens før han forlot Castelgandolfo. Selv om slike møter ikke har himmelske goder som mål, må man be om at resultatene må bli av virkelig nytte for hele menneskeheten på det jordiske og sosiale plan.

Paven har avsluttet sommeroppholdet.

I siste uke av september forlot pave Johannes XXIII sommerresidensen i

Castelgandolfo og vendte tilbake til Vatikanet. Også den siste onsdagen ga han en generalaudiens, hvorpå han tok avskjed med landsbyens befolkning for denne gang. I motsetning til sin forgjenger som gjerne forlenget sommeroppholdet til ut i november, vendte pave Johannes XXIII tilbake til Vatikanet alt etter to måneders opphold. (KNA)

Katolsk-ortodoks teologmøte skal forberedes.

Det møte som neste år skal holdes i Venezia mellom katolske og ortodokse teologer, vil fra katolsk side bli forbedret av en komité som er dannet etter initiativ fra kardinal Tisserant, sekretær for Kongregasjonen for den orientalske kirke. Komitéen består av jesuittpater Boyer, dekan for det teologiske fakultet ved Det gregorianske universitetet i Roma, den franske dominikanerpater Dumont og den nederlandske presten dr. Williebrants.

Kardinal Tisserant har uttalt at det katolsk-ortodokse møte i Venezia først og fremst skal dreie seg om det som forbinder de to konfesjoner. Han sa også at en av oppgavene ville bli å drøfte hva som kan gjøres for å motvirke den såvel i øst som i vest stadig mer omseggripende ateisme og materialisme.

Det understrekes forøvrig fra Vatikanet at møtet i Venezia ikke vil få noen offisiell karakter.

I en utsending fra Vatikanets radiosender ble det i en kommentar til møtet nylig henvist til at kardinal Tisserant har fastslått at for å kunne fjerne fordommer og misforståelser må det endes et stort arbeide, fremfor alt på det broderlige plan. Hvis de ortodokse kristne tror at Den katolske kirke krever Østkirkens «kapitulasjon» eller forsvinnen, så er i følge kardinal Tisserant, intet mer uriktig enn en slik oppfatning. Den katolske kirke ønsker at De orientalske kirker skal beholde de gamle privilegier og skikker som ikke står i opposisjon til Den katolske kirkes dogmer.

Rekviem for Pius XII.

På ettårsdagen for Pave Pius XII's død den 9. oktober vil det bli feiret en rekviemmesse, hvor pave Johannes XXIII skal delta. Det er i skrivende stund enda ikke bekjentgjort hvor messen vil finne sted.

DE FORENTE STATER

Lite religion hos amerikanerne, synes russerne.

«Tror amerikanerne virkelig på Gud, eller interesserer de seg bare for biler og fjernsyn i farver?»

Dette spørsmål ble stillet av en russisk kvinne på den amerikanske utstilling i Mosk-

va for kort tid siden, og har forårsaket en rekke kommentarer i den amerikanske presse. Avisene hadde i slutten av august lange artikler om de russiske besøkendes «kristne reaksjoner» når de fikk se hvor svak den religiøse faktor var i den amerikanske utstillingspaviljong. De amerikanske omviserne skal ha fått en hel del spørsmål angående amerikanernes religiøse praksis, religionsundervisningen i skolene, de religiøse bladers lesekreter osv. Og det later til at russernes nysgjerrighet på dette felt langt fra er blitt tilfredsstillende av de få ting av religiøs art som ble vist i Moskva: religiøse grammofonplater, forskjellige bibelutgaver, fjernsynsendringer i farver av religiøse seremonier.

Den amerikanske presse har svart på denne «overraskelse» hos de russiske besøkende med å si at de amerikanske utstillere ikke hadde ansett det for mulig å vise noe mer av religiøs art. Hvis de hadde villet gjengi den religiøse side ved livet i Amerika på en fullstendig måte — heter det i en melding fra nyhetsbyrået R.N.S. — er det mer enn sannsynlig at de sovjetrussiske myndigheter ville ha motsatt seg det og angitt som påskudd at utstillerne drev «politisk propaganda».

ENGLAND

Forslag om «overgangskirke» forkastet.

En tidligere amerikansk prest, Frederic O. Davis, opprinnelig fra Boston, har reist til Roma i den hensikt å bli opptatt i Den katolske kirke og dernest begynne å studere for å bli ordinert prest.

Han er blitt kjent i England på grunn av at han sammen med noen anglikanere i De forente stater fremsatte forslag om en «overgangskirke», med tanke på en fremtidig forening av den katolske og den anglikanske konfesjon. Det var meningen at prestene skulle kunne gifte seg, liturgien skulle være på landets sprog og enkelte anglikanske tradisjoner opprettholdes. Hensikten var å gjøre det lettere for anglikanere å gå over til den romersk-katolske kirke.

Forslaget er blitt forkastet av Det hellige officium i Roma etter en åtte måneders lang undersøkelse. Da Frederic O. Davis fikk underretning om dette, erklærte han at også han, på sin side, var kommet til at forslaget ikke kunne gjennomføres. Samtidig bekjentgjorde han at det tidsskrift han i lang tid hadde utgitt, «The Dome», ville opphøre å utkomme. Kort tid etterpå reiste han til Roma.

FRANKRIKE

Prester fra 40 land til retrett i Ars.

Første uke av september var prester fra 14 nasjoner samlet til retrett i Ars i Sør-Frankrike, den berømte presten Jean Vianney's by. Det var visstnok første gang at sekularprester fra så mange forskjellige land var kommet sammen for å be, meditere og høre foredrag.

Avslutningsseremonien ble ledet av en sort prest, kapellanen i Liberville i Afrika, pastor Pandjo.

Le Corbusier's dominikanerkloster.

Straks nord-vest for Lyon har dominikanerordenen fått et bemerkelsesverdig nytt kloster. Det er tegnet av Le Corbusier. L'Arbesle kloster er nesten

Blyvinduer
Glassmalerier
til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN
kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk

NORDAHL BRUNS GATE 7, OSLO

ferdig til å tas i bruk, og er blitt et av de betydeligste religiøse byggverk i vår tid.

GHANA

Biskop medlem av regjeringskommisjonen.

Mgr. Amissah, hjelpebiskop av Kappkysten og ekspert i stammesedvaner, er av regjeringen i Ghana utnevnt til å studere den sedvanerett vedrørende arvesaker som for tiden er i kraft i landet.

Mgr. Amissah er den første innfødte biskop i Ghana, og han vil representere kirken i den konsultative kommisjon.

ITALIA

Religiøs sosiologi i Bologna.

Fra 3. til 7. september fant sted i Bologna den 6. internasjonale uke for religiøs sosiologi. Med kardinal Lercaro i spissen studerte og diskuterte over 150 deltagere fra 27 land hovedtemaet for studieuken: religion og den sosiale integrering.

PORTUGAL

Biskopen av Oporto har forlatt landet.

Mgr. Gomes, biskopen av Oporto, som skrev brevet til statsminister Salazar omtalt i forrige nr. av St. Olav, har forlatt Portugal, og det er ikke kjent når han vil vende tilbake.

SPANIA

Nye, friske meninger fra en gruppe prester.

I Spania kan man for tiden konstatere opinionsstrømninger på en rekke områder som synes å varsle at en ny tid er i gjæring. Nedenstående er et dokument utsendt av en gruppe katolske prester, «Union nacional del Clero espa-

En kjærkommen gave:

VIEVANNSKAR
i porselen kr. 5.00

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Gralligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

nol», som også er et tegn i samme retning. Denne gruppen representerer bare en retning innen presteskaperet i Spania, men selv om det er vanskelig å bedømme dens betydning, er innflytelsen reell.

De spanske presters nasjonale forening fastslår i sitt budskap at «den avgrunn som skapes mellom Kirkens offisielle kriterium og den nasjonale bevissthet» resulterer i «at de troende fjerner seg fra vår åndelige innflytelse».

Blant årsakene til dette oppgir prestene foruten den bølge av materialisme og nytelsessyke som oversvømmer samfunnet, «en vedvarende unnlattelse fra episkopatets side på å gi en aktuell orientering og belæring om de mest brennende problemer», og Kirkens kompromiss med det nåværende politiske regime.

En av de skadeligste virkninger, står det videre i prestenes publikasjon, er den stadig mer utbredte oppfatning at det spanske hierarki er offer for overgrep fra Statens side akkurat som i det 18. århundre. Det virker for folk flest som om hierarkiet er mer lydøret for Cesars politiske orienteringer enn for Den pavelege overhøyhets retningslinjer. Og det mest beklagelige er den svake gjenlyd som de siste pavers politisk-religiøse instruksjoner har fått og stadig får i Spania.

Prestene nevner så en serie med pavelege skrifter som ikke stemmer overens med det spanske regime, som ikke er blitt påaktet i biskopenes undervisning og som den offentlige mening gjerne skulle se anerkjent. Disse skrifter inneholder alle sammen noe om borgernes frihet. Det siste skrift prestene siterer fra, fordømmer enhver «åpen eller skjult undertrykkelse fra Statens side av kulturelle og sproglige særegenheter hos nasjonale minoriteter». Og de nevner et av Pius XII's «uforglemmelige — og glemte — julebudskap under naziregimet...»

STAVANGER

NORSKE MEIERIERS SALGSSENTRAL STAVANGER	HELGE HELGESEN Slakterforretning Pedersgt. 7 Tlf. 22919	STAVANGER BEGRAVELSESBYRÅ MAGNUS MADSEN Tlf. 20433 Privat 27194
J. F. MARNBURG A/S Manufaktur og utstyr. Stavanger	ROGALAND FISKESALGSLAG S/L Kontor og Lager tlf. 29 029 Detaljutsalg » 25 409	Løvik's Brus
OLAF L. MÜLLER Sykeartikler Drogeri og Parfymeri Stavanger	Byens Beste Brente Kaffe STAVANGER COLONIALFORRETNING Kirkegaten	Se hva de blinde har! BLINDES UTSALG A/S STAVANGER
Sengeutstyr og Hvitevarer Norem Baade's	STAVANGER PLISSEFORRETNING Kjoler Bluser Undertøy	TEKNISK BUREAU A/S Tlf. 27 030 - Stavanger

De understreker også at de tyske biskopers modige holdning, og biskopene i forskjellige latinamerikanske land som offentlig har inntatt et bestemt standpunkt mot diktaturregimene.

Den høytstående læremisjon som Kirken overalt har utøvet med den største verdighet og uten å sky vanskeligheter, bør ikke lenger være en unntagelse i Spania.

SØR-AFRIKA SAMBANDET

Det blir en pinlig vei tilbake, sier biskop.

Erkebiskopen av Pretoria, mgr. Garner, talte under et opphold i De forente stater i sommer flere ganger om raseproblemerne i Sør-Afrika Sambandet. «Det afrikanske folk ønsker slett ikke å se den hvite befolkning forsvinne fra Sør-Afrika, og heller ikke det motsatte er tilfelle. Men vår regjering handler nøyaktig stikk motsatt det den burde gjøre. En dag blir det en pinlig vei å gå tilbake, for den vei som nå følges er absolutt gal. Politiske rettigheter må gis til alle.»

Da han ble spurt om hva han mente

om den såkalte «Group Areas Act», en lov som tar sikte på adskilte territorier for de forskjellige rasesamfunn, svarte mgr. Garner at det var en absolutt urettferdig forholdsregel og at de sorte som var blitt forflyttet i overensstemmelse med denne lov ikke oppnår å få noe papir på deres nye eiendom.

SØR-RHODESIA

Katolsk biskop om forholdet sort-hvit.

Mgr. Lamont, biskop av Umtali i Sør-Rhodesia, har sendt ut et hyrdebrev hvor han gir en klar analyse av de sosiale og økonomiske forhold i landet etter de senere års indre uroligheter.

Biskopen understreker de sortes stadig stigende misnøye, og sier at årsakene hovedsakelig skyldes deres behov for å eie jord og den avgrunnsdype forskjell mellom deres og de hvites muligheter for å skaffe seg opplysning og utdanning. Vedrørende raseskillet skriver han:

«Rasesegregasjon, et kvasireligiøst uttrykk for den infame doktrine om rasedyrking, består i å betrakte en adskilt befolkning som mindreverdige, og må absolutt forkastes...»

FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK

Andresen & Müller

Mek. Verksted - Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags - Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed - Isenkramartikler - Elektrisk og Autogensveisning - Stanseartikler.

Mgr. Lamont minner dernest om at Kirken ikke gjør seg til talsmann for en tvungen raseblanding. «Påtvunget vennskap er ikke vennskap. Men det er et faktum at det i Sør-Rhodesia er svært liten, ja nesten ingen kontakt mellom rasene. Dette gjelder også forholdet mellom arbeidsgivere og arbeidere, og det må gjøres alvorlige anstrengelser for å nå frem til forståelse mellom rasene hvis man vil leve i fred.»

BERGEN		
L. W. TORNØE A/S Papirhandel Bergen	T. Beyer BOK-OG PAPIRHANDEL AKSJESELSKAP Strandgt. 4 - Telefon 15020 - Bergen	SVERRE W. MONSEN Manufakturvarer - Sengestutstyr
Gras Når det gjelder STRØMPER	K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk Solheimsgt. 11 Tif. 99 016 Bergen	HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, Radio- og Utstyrsforretning TORNØEGÅRDEN - BERGEN
D·A Se vårt KVALITET utvalg i rammer	All slags skadeforsikring BERGENS BRAND	
DIDR. ANDERSEN & SØN A/S Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090	A/S Kr. Madsens Bok- og Papirhandel BERGEN Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482	
Eches Tørrehandel NYGÅRDSGT. 4	Sølv for alle anledninger	Theodor Olsens Eftf. JUVELER SMASTRANDGT 4 BERGEN
	ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»	

I denne forbindelse påpeker biskopen klart og tydelig de hvites forpliktelser, men han minner også de innfødte afrikanere om at de enda ikke er tilstrekkelig utrustet hverken hva utdannelse, teknikk og økonomi angår til helt og holdent å påta seg landets styre og stell.

Han understreker forøvrig at majoriteten av de hvite innbyggerne i Sør-Rhodesia er «moderate», og at det bare er en minoritet som er ansvarlig for spenningen mellom de to store rasegrupper. Til slutt påtaler han «den uhemmede nasjonalisme», som ikke er annet enn hat overfor alt utenlandsk og som har som mål å la en rase dominere en annen. Men han avslutter med å si: «Hvis nasjonalismen betyr folkets ønske om å få delta fullt i landets liv og ut-

vikling; hvis det betyr de sortes ønske om å få ivareta det de mener utgjør en tradisjonell og kulturell verdi og dette ikke står i motsetning til den moralske lov; hvis det betyr at de ønsker å avslå å bli «europere-ersatz» som er blitt fratatt sin spesielle karakter og kastet ut i en preglos masseproduksjon; hvis det betyr deres oppriktige ønske om å bli respektert av alle og behandlet av Staten som likeverdige med de hvite, da er slike aspirasjoner ubestridelige og Kirken bør støtte dem.»

ØST-TYSKLAND
Avlytteapparat i Øst-Berlins bispegård.

Avisene i Vest-Berlin har hatt meddelelser om at det er funnet avlytterap-

parat i den nylig konsekrerte biskop, dr. Bengsch's bolig i Øst-Berlin, og denne nyhet har som rimelig kan være, vakt den største oppmerksomhet.

Biskop Bengsch hadde like etter at han var flyttet inn i sin nye bolig fått mistanke om at hans samtaler ble avlyttet. Og den 10. september oppdaget en tekniker at det var blitt bygget inn et avlytterapparat i huset i forbindelse med telefonen. Da biskopen straks etterpå forlot sin bolig, ble han tatt med til forhør av politibetjenter fra Østsonen, og slapp fri først fem timer senere.

Det står videre i de Vest-Berlinske aviser at etter velkjente metoder forsøkte myndighetene i Øst-Berlin å beskyldte amerikanske agenter for å ha installert avlytterapparatet. (KNA)

TRONDHEIM

ILA FARVEHANDEL

Telefon 25480

Alt i malerverer

C. SARHEIM & CO.

Trondheim

==== Vi leverer alt i ====
papir

HAMAR

NEBB

NEBB's HAMAR-AVDELING 1/5

HAMAR

Fotograf

CARL NORMANN

Hamar

**SÅ TYNT OG
SPRØTT**
SOM
ALDRI
FØR...

IDEAL

THORALF JOHANSEN & SØNNER

BYGGMESTER- OG ENTREPRENØRFORRETNING

Telefon 23 410 - Hamar

Støkkens Bokhandel

HAMAR

KNUTSTAD & HOLEN

FISK OG VILT

Hamar

HAMAR FARVEHANDEL

Etablert 1865

Strandgaten - Tlf. 21 015

HAMAR

KR. MOHN

Urmaker - Optiker

Hamar

Ingeniør- og Rørleggerforretning

Strandgt. 53, Hamar

Telefon 21 520

J. ARNT JENSEN

SIGV. SØRENSEN

KOLONIALFORRETNING

Spesialitet: Kaffe

Tlf. 23 472

HEDMARK MEIERI

HAMAR

Melk, Fløte, Smør, Ost
Diplom-ls

Centralbord 21 540

Hedmark Cementvarefabrik

E. GRILL FASTING

Hamar

Elverum - Stange - Kongsvinger

VESTBYENS KOLONIAL

Telefon 23 339 - 23 362

HAMAR

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN
Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

DRAMMEN

HARALD LYCHE & CO.

Bøker - Papir - Toalettsaker
Sportsartikler - Leketøy

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori
Drammen

OSLO

OSLO

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCE BUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Privat 41 64 78 - 69 43 72

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

Hans Ekjord
FARVEHANDEL

St. Olavs gt. 3
Tlf. 42 16 13

Melitta

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

WISBECH
ARTIFISIELL KAFFE

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD

Gladsvet 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

Jens J. Andersen
OSLO - CENTRALBORD 68 34 00
Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

Johan Olsen & Sønner

Murmester-, Ingeniør- & Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90